

Opetusministeriö

16.5.2008

OPETUSMINISTERIÖN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2007

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa opetusministeriön tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2007 tämän tilintarkastuskertomuksen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut valtion talousarviosta annetun asetuksen 63 §:n tarkoittamaan opetusministeriön (ministeriön) tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja tuloksellisuuden laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen ovat suorittaneet johtava tilintarkastaja Aino Niemi ja johtava tilintarkastaja, JHTT Pekka Ihalainen. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen (CIMO) tarkastuksen ovat suorittaneet johtava tilintarkastaja, JHTT Klaus Krokfors, johtava tilintarkastaja, JHTT Harri Myllyoja ja johtavat tilintarkastajat Anna-Marja Kari ja Jorma Kilpeläinen. Tarkastusta on valvonut tilintarkastuspäällikkö Hannu Taunula.

BUDJETOINTIMENETTELYT

Momenttien 29.80.52 (Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen edistämiseen) ja 29.90.50 (Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen) määrärahoista osa on budjetoitu maksuperusteella. Valtion talousarvion tilijaottelussa molemmat momentit on jaettu useisiin alajaotteluihin. Tilijaottelun perusteella ei ole mahdollista saada selvyyttä siitä, mitkä jaotteluista sisältävät momentin perustelujen mukaisia maksuperusteisesti budjetoituja määrärahoja. Momenttien määrärahojen budjetointia ja tilijaottelua tulee selkiyttää siten, että maksuperusteisesti budjetoidut määrärahat ovat selkeästi erotettavissa momenteille muulla perusteella budjetoituista määrärahoista.

Museoviraston tilintarkastuksen yhteydessä tuli esiin, että Museovirasto on vuonna 2007 tehnyt Suomen merimuseon toimitiloja koskevan 40 vuoden määräaikaisen, tilinpäätöshetken mukaiselta arvoltaan yli 60 miljoonan euron vuok-

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO

► Postiosoite: PL 1119, 00101 Helsinki ► Käyntiosoite: Antinkatu 1, 00100 Helsinki

► Puhelin: 09 4321 ► Faksi: 09 432 5820

rasopimuksen. Tarkoitusta varten ei ole vuoden 2007 talousarviossa eikä aikaisemminkaan myönnetty valtion talousarviosta annetun lain 10 §:n tarkoittamaa valtuutta. Sopimusta ei voida pitää sellaisena tavanomaisena lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi välttämättä tarvittavana, ehdoiltaan ja laajuudeltaan viraston tai laitoksen talouteen ja toimintaan nähden tavanomaisena sopimuksena, johon voidaan sitoutua ilman valtuutta. Pitkäaikaisten sitoumusten ja sopimusten osalta tulee varmistaa, että ne budjetoidaan säädösten ja määräysten mukaisesti.

TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Vuoden 2007 talousarviossa on momentti 29.80.51 (Apu rahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille, arviomääräraha) budjetoitu maksuperusteisena. Opetusministeriön tilinpäätökseen sisältyy kuitenkin tästä määrärahasta tehtyjä menorästejä yhteensä 36 000 euroa. Menorästimenettelyllä on valtion talousarviosta annetun lain 7 §:n vastaisesti jatkettu määrärahan käyttöaikaa.

Tilinpäätöslaskelmat on muilta osin laadittu säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitettävät tiedot on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla.

Tilinpäätösanalyysi on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaisesti.

Tuloksellisuuden kuvaus

Toiminnallista tehokkuutta koskevien tietojen sisältöä ja esittämistapaa ja niiden perustana olevaa laskentatointia on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältääkö tuloksellisuuden kuvaus olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot. Tarkastus on kohdistunut ministeriön toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin.

Tuotosta ja laadunhallintaa koskevien tietojen osalta on tarkastettu, onko ministeriön omien suoritteiden määrästä ja julkishyödykkeistä esitetty olennaisilta osin riittävät tiedot.

Ministeriön toimintakertomuksessa esitetään toiminnallista tehokkuutta kuvaavina tietoina tiliviraston maksullisen toiminnan ja yhteisrahoitteisen toiminnan

kustannusvastaavuuslaskelmat, ministeriön oman toiminnan kustannustiedot jaoteltuna politiikka-alueittain ja prosesseittain sekä henkilötyövuosien kohdistuminen prosesseille. Kustannustiedot on toista kertaa esitetty tällä jaottelulla, vertailutietoja ei ole esitetty. Jatkossa kustannustiedot tulee esittää kolmelta vuodelta.

Ministeriön maksullisen toiminnan tuotot vuonna 2007 olivat kustannusvastaavuuslaskelmien mukaan 9,2 miljoonaa euroa ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot 4,0 miljoonaa euroa.

Koska yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmasta puuttuu olennaisia kustannuseriä, ei yhteisrahoitteisesta toiminnasta esitettyjä tietoja voida pitää oikeina ja riittävinä. Muilta osin toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjä tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

Vuoden 2007 talousarviossa on maksuperustelain 7 §:n 1 momentin vastaisesti osoitettu yhteensä 215 000 euroa erillislakien mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden hintojen alentamiseksi. Käytettävissä olevaa hintatukea on lisäksi siirtynyt vuodelta 2006 110 000 euroa. Edellä tarkoitettua hintatukea on käytetty laskelmien mukaan 199 000 euroa. Ministeriö on ryhtynyt toimenpiteisiin menettelytavan muuttamiseksi, mikä näkyy vuoden 2008 talousarviossa.

Tuotoksesta ja laadunhallinnasta esitettyjä tietoja voidaan pitää riittävinä.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyssissä ja tarkastettu kirjanpidon, valtuuskirjanpidon ja tuloksellisuuden laskentatoimen tarkastuksen yhteydessä sekä Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen (CIMO) hallinnointia ja sisäistä valvontaa koskeneessa tarkastuksessa ja harkinnanvaraisten valtionavustusten sisäiseen valvontaan kohdistuneen tarkastuksen yhteydessä.

Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen tarkastuksessa on tullut esiin keskuksen toimintaa ja ohjeistusta koskevia sisäisen valvonnan puutteita, joiden johdosta ministeriö on ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Harkinnanvaraisten valtionavustusten sisäisen valvonnan tarkastuksessa tuli esiin eräitä myöntöprosessiin liittyviä puutteita, joiden johdosta ministeriö on ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Ministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten reskontran velkatilillä oleva saatavasaldo ja tiliin liittyvät suoritusten kohdentamisvirheet ovat sisäisen valvonnan puutteita, joiden johdosta ministeriön on syytä ryhtyä toimenpiteisiin. Samalla tulee selvittää ministeriön tileihin sisältyvät menorästit.

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman valmisteluun ja kattavuuteen tulee edelleen kiinnittää huomiota.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta maksuperusteella budjetoidusta momentin 29.80.51 (Apuhahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille) arviomäärärahasta tehtyjä menorästejä (36 000 euroa). Menorästimenettelyllä on valtion talousarviosta annetun lain 7 §:n vastaisesti pidennetty arviomäärärahan käyttöaikaa.

ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTOLLE

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen opetusministeriön tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 29.8.2008 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt kirjanpidossa olevien harkinnanvaraisten valtionavustusten saatavien ja velkojen selvittämiseksi.

Ylijohtaja

Marjatta Kimmonen

Johtava tilintarkastaja

Aino Niemi

TIEDOKSI

Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiovarainministeriö
Valtiovarain controller -toiminto
Opetusministeriön kirjaamo
Opetusministeriön kansliapäällikkö
Valtiokonttori